

namelijk – om te voldoen aan de eischen van den Graaf, hetzij om openbare en dan wel voornamelijk verdedigingswerken uit te voeren, verschaften zij zich meestal door dit op te nemen tegen lijfrente of als losrente.

Dat dit opnemen, voor zooveel het bij de burgerij geschiedde, altijd berustte op een geheel vrijwillige overeenkomst met de geldgevers is twijfelachtig; althans in de rekening over 1426/27, waar de ontvangen bedragen verantwoord worden, <sup>1)</sup> is sprake van een eerste en tweede zetting, dus van een soort gedwongen leening, waaraan stellig de meerdere of mindere gegoedheid ten grondslag lag. Daarom is deze vermelding van rentheffers, gerangschikt naar de vierendeelen, <sup>2)</sup> ook uit een topografisch oogpunt merkwaardig.

De betaling der renten werd mogelijk gemaakt door de opbrengst van de accijnsen, een destijds zeer gangbare vorm van belastingheffing, welke echter niet rechtstreeks door de Stad geschiedde doch door pachters, aan wie zij tegen een vast bedrag het recht tot heffing jaarlijks verpachtte.

Uit de accijnsen welke hier in 1426/27 bestonden, valt al weder veel te leeren omtrent de toenmalige gesteldheid van de stad en haar bedrijvigheid. Er werden accijnsen geheven op levensbehoeften of genotmiddelen als wijn en bier, meel, visch, vleesch, laken, olie, turf, hout, honing, boter, koorn, vruchten, haring en gesmolten vet, maar ook op nijverheidsproducten aan hun bron van oorsprong: het brouwambacht, de ramen, de weedkuipen en het volhuis van de lakenindustrie, de steenovens, de zoutziederij, het mandemakersbedrijf, de scheepmakerij en de schoenmakerij waren alle accijnsplichtig. Doch bovendien werd er een accijns geheven welke doet denken aan een omzetbelasting, ten laste van de makelaars, van de meters, van het roeperambacht (opbrengst inboedelverkoopingen) van de vischmarkt (stalle- of staanplaatsengeld) en van den handel, zoowel van kooplieden als van winkeliers. Het percentage van deze laatste belasting kan niet hoog geweest zijn, want hoewel deze den

1) Br. III blz. XXIV.

2) Zie voor de aanduiding der vierendeelen mijn opstel R. Jaarb. 1928 blz. 130.